

บทที่ 1

บทนำ

ความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นนโยบายทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญมาเป็นเวลานาน แต่ด้วยความจำกัดด้านงบประมาณ ทรัพยากร และการดำเนินงานทำให้ ความพยายามของรัฐบาลที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นได้ว่ามีเด็กจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการศึกษาซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาความด้อยโอกาสทางการศึกษา (ดวงพร แพ้วเจริญพัฒนา, 2543) ซึ่งเป็นเด็กที่ประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ หรือตกอยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสมหรืออยู่ในสถานการณ์ที่ด้อยกว่าเด็กทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2533) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2538) ได้จำแนกเด็กด้อยโอกาสเป็น 5 ประเภท ดังนี้คือ

1. เด็กถูกละเมิดสิทธิ
2. เด็กถูกปล่อยปละละเลย
3. เด็กประพฤติไม่สมควรแก่วัย
4. เด็กพิการ
5. เด็กที่ได้รับเชื้อ หรือได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์

ปัจจุบันรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของเด็กด้อยโอกาสที่จะได้รับการศึกษา บนพื้นฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกันให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังปรากฏในมาตรา 10 ได้กำหนดสิทธิหน้าที่ทางการศึกษาว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงบุคคลที่ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้เด็กด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาโดยการศึกษาที่มีคุณภาพ และเต็มศักยภาพของแต่ละคน มีโอกาสได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้รับการพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นเพื่อการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคมและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ มีคุณค่ามีศักดิ์ศรี สามารถแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองและร่วมพัฒนาประเทศได้ (กมลสินทร์ พินิจภูวดล, 2541)

การจัดการศึกษาปฐมวัยถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาตลอดชีวิต และเป็นช่วงเวลาสำคัญสำหรับการพัฒนาการทางสมองของบุคคล รวมถึงการวางรากฐานที่ดีเพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) สิ่งแวดล้อมและวิธีการเลี้ยงดูเด็กเป็นสิ่งแรกที่เข้ามากระทบประสาทสัมผัส ซึ่งกระตุ้นให้สมองเรียนรู้ใช้เป็นข้อมูลสร้างภาพของตนเองและเรียนรู้โลกรอบตัว และเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาสติปัญญา อารมณ์

และบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ที่ดีจะช่วยให้เด็กเป็นคนดีเป็นผู้สร้างสรรค์ ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ที่ไม่ดีจะทำให้เด็กเป็นผู้ทำลาย และเป็นอันตรายต่อสังคม (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2542)

ด้วยสภาพปัจจุบันที่ครอบครัวมีแนวโน้มเป็นครอบครัวเดี่ยวมากยิ่งขึ้น สภาพวิกฤติทางเศรษฐกิจทำให้มารดาผู้มีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรตั้งแต่แรกเกิดมีความจำเป็นที่จะต้องทำงานนอกบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระหารายได้ของครอบครัว (จันท์เพ็ญ พิศาลพงศ์ และคณะ, 2541) นอกจากนี้สภาพของการอพยพของแรงงานหญิงส่งผลกระทบต่อเด็กและครอบครัว ทำให้มารดาไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้หน้าที่ดังกล่าวจึงตกไปอยู่กับปู่ย่าตายายในชนบท (กุศล สุนทรธาดา และคณะ, 2540) หรือก่อให้เกิดภาวะที่บิดามารดาต้องทิ้งบุตรอยู่บ้านตามลำพังหรือนำไปยังสถานที่ทำงาน ทั้งสถานที่ก่อสร้างในหน่วยงานตลอดจนการติดตามขายของเร่ตามรถเข็น รวมทั้งสภาพครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกัน บุตรมีบิดาหรือมารดาฝ่ายเดียวหรือไม่มีทั้งบิดามารดาให้การดูแล ซึ่งเป็นปัญหาของครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของเด็ก (พีระยา-นาวิน, 2541) จากการศึกษาวิกฤติในสังคมไทยพบว่าเด็กด้อยโอกาสส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งทำให้เด็กประสบสภาวะขาดสารอาหารและขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย และถูกทำร้ายทั้งทางกายและจิตใจมีโอกาสปะพุดิได้โดยง่าย (วัลลภ ตั้งคนานูลักษณ์, 2535) จากสภาพดังกล่าวส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ปล่อยปละละเลย ขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดความรัก และขาดการกระตุ้นที่เหมาะสมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมจากครอบครัว (ประกอบ คุปรัตน์, ม.ป.ป. อ้างถึงใน นางลักษณ์ คำนึ่งธรรม, 2540)

การศึกษาแนวทางและมาตรการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส พบว่าปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ทำให้การดำเนินงานให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส ไม่สามารถจัดได้ทั่วถึงและเอื้อประโยชน์อย่างสูงแก่เด็กด้อยโอกาส เนื่องมาจากการขาดแคลนงบประมาณจำนวนบุคลากรไม่เหมาะสมกับจำนวนเด็กและขาดการสนับสนุนด้านวิชาการ การจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สื่ออุปกรณ์ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการความต้องการของเด็กและผู้ปกครอง รวมทั้งการขาดการสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่นในการมีบทบาทและการให้ความร่วมมือ ในการจัดการศึกษา (กมลสินทร์ พินิจภูวดล, 2541)

สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน ในความอนุเคราะห์ของพระยาอนุเคราะห์มูลนิธิในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้เริ่มโครงการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 2-6 ปี ในปี พ.ศ. 2533 เพื่อช่วยเหลือครอบครัวที่มีรายได้น้อยและให้โอกาสเด็กได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการได้รับการดูแลที่ปลอดภัยเป็นการเพิ่มความสุขในครอบครัว และลดปัญหาของสังคม โดยเน้นความสำคัญของเด็กที่ต้องได้รับความรัก ความเอาใจใส่ และความเข้าใจ โดยให้ความปรานีต่อเด็กโดยเท่าเทียมกันใส่ใจในการเลี้ยงดูด้วยจิตที่เอื้ออาทรและห่วงใยติดตาม

พัฒนาการเด็กให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์ มีความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างในตัวเด็ก ภูมิหลังของเด็กแต่ละคน และความอดทนในการพัฒนาเด็กให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์ (พีระยา-นาวิน,2541)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและการดูงาน พบว่าปัจจุบันสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน พีระยา-นาวินเปิดดำเนินการในปีการศึกษา 2545 จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ศูนย์สกลนครมีเด็กอยู่ใน ความดูแล จำนวน 72 คน ศูนย์เลยมีเด็กอยู่ในความดูแล จำนวน 84 คน ศูนย์กาญจนบุรีมีเด็กอยู่ ในความดูแล จำนวน 171 คน ศูนย์ลำปางมีเด็กอยู่ในความดูแล จำนวน 99 คน ศูนย์อยุธยา มีเด็กอยู่ในความดูแล จำนวน 130 คน และศูนย์ธาตุทองมีเด็กอยู่ในความดูแล จำนวน 198 คน รวมมีเด็กอยู่ในความดูแลทั้งสิ้น 754 คน

จากการศึกษาเอกสารและการดูงานดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน พีระยา-นาวินมีเด็กอยู่ในความดูแลจำนวนมากและตั้งอยู่ในพื้นที่หลายจังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้ง วัตถุประสงค์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่ต้องการตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง และมุ่งพัฒนา เด็กให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์โดยคำนึงถึงพัฒนาการความแตกต่างของเด็ก และบริบทของ สังคมซึ่งล้วนมีผลต่อเด็กก่อนวัยเรียน รวมทั้งได้รับเกียรติบัตรให้เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัยต้นแบบ ประเภทสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ประจำปี 2543 ตามมาตรฐานการรับเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ที่พิจารณาจากการอนุญาตจัดตั้งที่ถูกต้อง การจัดสภาพแวดล้อมที่คำนึงถึงพื้นที่ อาคาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ที่เหมาะสม สะอาด และปลอดภัยกับการใช้งาน การบริการการจัดการบุคคลและเด็ก การจัดบริการสำหรับเด็ก การแสวงหาแหล่งข้อมูล และเครือข่ายการดำเนินงาน การติดตามและให้ คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินงานพัฒนาเด็กจากกรมประชาสงเคราะห์ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะ เชนโยบายในการดูแลเด็กปฐมวัย โดยให้รัฐประกาศวาระแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มี มาตรการพัฒนาสถานรับเลี้ยงเด็กต้นแบบ (มาณี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ, 2543) เพื่อเป็นตัวอย่างในการ จัดการศึกษาที่มีคุณภาพแก่เด็กปฐมวัยต่อไป

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาส ในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็น แนวทางในการดำเนินงาน และการแก้ปัญหาเพื่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพแก่เด็กด้อยโอกาส ก่อนวัยเรียนและเป็นแรงบันดาลใจให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงคุณค่า และความสำคัญของการพัฒนา เด็กไทยร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน พิระยา-นาวิน ในด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน การเรียนการสอน การอบรมเลี้ยงดูเด็กและการทำงานร่วมกับเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กรณีศึกษาของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพิระยา-นาวินที่อยู่ในการอนุเคราะห์ของพิระยานุเคราะห์มูลนิธิ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ศูนย์สกลนคร ศูนย์เลย ศูนย์กาญจนบุรี ศูนย์ลำปาง ศูนย์อุรุธยา และศูนย์ธาดาทอง
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพิระยา-นาวิน ในด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน การเรียนการสอน การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการทำงานร่วมกับเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องทั้งสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน พิระยา-นาวิน ทั้ง 6 ศูนย์ ซึ่งมีการดำเนินงานตามแนวทางของสำนักงานส่วนกลางแห่งเดียวกัน จึงสามารถเชื่อถือได้ว่าข้อมูลที่ได้อยู่บนหลักการดำเนินการเดียวกันของสถานรับเลี้ยงเด็ก

คำจำกัดความในการวิจัย

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพิระยา-นาวิน ในด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน การเรียนการสอน การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการทำงานร่วมกับเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน

ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน หมายถึง ปัจจัยที่มีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนและการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อม การบริหารและการนิเทศ การเตรียมและการพัฒนาบุคลากร และงบประมาณในการดำเนินการ

การเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรหรือโครงการสอน การจัดกิจกรรมการสอน สื่อการสอน การวัดและการประเมินผล กิจกรรมเสริมหลักสูตรและการเตรียมการสอน

การอบรมเลี้ยงดูเด็ก หมายถึง การให้การดูแลทั้งทางร่างกาย จิตใจ การให้ความรู้ และการส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีแก่เด็ก ครอบคลุมในด้านตารางกิจกรรมประจำวัน การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการจัดบริการสำหรับเด็ก

การทำงานร่วมกับเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจความร่วมมือ และการจัดบริการที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน ครอบคลุมในด้านสภาพและปัญหาของเด็ก ผู้ปกครองและชุมชน การคัดเลือกเด็กเข้ารับบริการ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน การจัดการเรียนการสอนและความพึงพอใจของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอน

เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในสภาพหรือถูกทำให้อยู่ในสภาพขาดการอบรมเลี้ยงดูที่ดีอยู่ในสภาวะเสี่ยงต่อการถูกทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นเด็กที่มีพร้อมทั้งบิดามารดา หรือมีเฉพาะบิดา หรือมารดา ซึ่งมีฐานะยากจนหรืออยู่ในความดูแลของผู้ปกครองที่ยากจน ไม่มีเวลาในการดูแลเด็กด้วยตนเอง หรืออยู่ในความดูแลของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่พิการ

สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน หมายถึง สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ที่ให้บริการแก่เด็กด้อยโอกาส ในความอุปการะของพีระยานุเคราะห์มูลนิธิในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการที่ปฏิบัติหน้าที่ในการวางนโยบายการบริหารจัดการ การติดตาม และปรับปรุงการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน

ครูใหญ่ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่บริหารงานของศูนย์แต่ละศูนย์โดยปฏิบัติหน้าที่หลักในการรับนโยบายจากส่วนกลาง และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ให้เป็นไปตามนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน

ครูประจำชั้น หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการสอน และอบรมเลี้ยงดูเด็กในห้องเรียนทุกระดับชั้นที่อยู่ในการดูแลของสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน

ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับเด็ก และให้การดูแลเด็กที่เข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา หนังสือ วารสาร บทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเด็กก่อนวัยเรียน และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

1.2 ศึกษาครูงานและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสถานรับเลี้ยงเด็กพิระยา-นาวินอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาและสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ ครูใหญ่ ครูประจำชั้น และผู้ปกครอง จำนวน 799 คน ที่เกี่ยวข้องกับสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพิระยา-นาวิน ในปีการศึกษา 2545

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

2.2.1 ผู้อำนวยการ ครูใหญ่และครูประจำชั้น จากประชากรทั้งหมด รวม 45 คน

2.2.2 ผู้ปกครอง ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับฉลากตามรายชื่อเด็กจากทุกห้องเรียน จำนวน 256 คน (ตามตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan อ้างถึงใน พวงรัตน์ รอดมณี, 2540)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 6 ชุด ประกอบด้วย

3.1 แบบสัมภาษณ์จำนวน 4 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพิระยา-นาวิน

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครูใหญ่ เรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพิระยา-นาวิน

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ครู เรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพิระยา-นาวิน

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพิระยา-นาวิน

3.2 แบบสังเกต 1 ชุด คือ

ชุดที่ 5 แบบสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เรื่องการศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพิระยา-นาวิน

3.3 แบบสำรวจ 1 ชุด คือ

ชุดที่ 6 แบบสำรวจสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน เรื่องการศึกษา การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน

4. การเตรียมตัวเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเตรียมตัวเก็บข้อมูลโดยการฝึกสังเกตร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ทำความเข้าใจ กับคำถามในการสัมภาษณ์ และประเด็นของการสังเกตก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้ง สอบถาม และสำรวจสภาพรวมของศูนย์ และของชุมชนเพื่อปรับคำถามในการสัมภาษณ์ก่อนการลงมือเก็บ ข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลถึงประธานพระยาอนุเคราะห์มูลนิธิ กำหนดแผนการเดินทางเก็บข้อมูลศูนย์ละ 1 สัปดาห์ และทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกตและการสำรวจด้วยตนเอง

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลทั้งหมดของศูนย์ทั้ง 6 แห่ง ส่วนหนึ่งได้นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงเป็น ความถี่ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง ข้อมูลอีกส่วนหนึ่งได้นำมาสรุปเรียง เรียงตามประเด็นที่ศึกษา และนำเสนอรายละเอียดของข้อมูลเป็นความเรียง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. แนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน พระยา-นาวิน ที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารงานทางด้านการศึกษา ตลอดจน หน่วยงานราชการต่างๆ ในการนำผลวิจัยไปปรับปรุงสภาพการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ด้อยโอกาสเด็กก่อนวัยเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับสภาพการดำเนินชีวิต ของเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน

2. ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยนี้เป็นข้อขยายความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ด้อยโอกาสก่อนวัยเรียนให้ครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาสที่อยู่ในครอบครัวยากจน ขาดโอกาส ทางการศึกษา และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของทุกคนในการพัฒนาเด็ก